

АНАЛІТИЧНИЙ ЦЕНТР СУЧАСНОЇ ГУМАНІТАРИСТИКИ
ХАРКІВСЬКА АСОЦІАЦІЯ ПОЛІТОЛОГІВ

**ЦИФРОВА МОДЕРНІСТЬ
І ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ:
НОВІ РИЗИКИ, НОВІ
РАЦІОНАЛЬНОСТІ**

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції
(м. Харків, 30 квітня 2026 р.)

Харків
«Право»
2026

Науковий керівник: кандидат політичних наук, доцент Д. С. Коротков

Кислова К. О.,
здобувачка вищої освіти першого
(бакалаврського) рівня, IV курс,
ННІ міжнародних відносин,
Харківський національний економічний
університет імені С. Кузнеця

ЕВОЛЮЦІЯ ДИПЛОМАТІЇ: ВІД ТРАДИЦІЙНИХ ПРАКТИК ДО ЦИФРОВИХ ФОРМ КОМУНІКАЦІЙ

У сучасну епоху глобальної цифрової трансформації міжнародні відносини зазнають глибоких структурних змін. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, соціальних мереж, цифрових платформ та глобальних комунікаційних мереж істотно трансформуює механізми зовнішньополітичної взаємодії держав. У цьому контексті особливого значення набуває феномен цифрової дипломатії, яка є новою формою реалізації зовнішньополітичних стратегій та інструментом формування міжнародного іміджу держави.

Сучасне визначення дипломатії характеризує це поняття як процес проведення переговорів між представниками держав. Це міждисциплінарна сфера, яка привертає увагу дослідників у галузі соціальних наук, міжнародних відносин та політики. Дипломатія стикається з різноманітними викликами. Наприклад, «міжнародний обов'язок захищати» є ключовим питанням для дипломатів, крім того, що питання імміграції та еміграції є «головними дипломатичними викликами на міжнародному рівні» [1, р. 11]. Для країн надзвичайно важливо усвідомити, що їхні економіки, глобальна конкуренція та безпека кіберпростору залежать від функціонування та безпеки кіберпростору. Доступ до інтернету та використання нових технологій перебувають на політичному порядку денному всіх країн, незалежно від того, чи є вони кіберпотужними (наприклад, США, Китай, Франція, Ізраїль, Велика Британія), чи лише активними споживачами технологій, що базу-

ються на інтернеті. Сучасні проблеми «сталого розвитку», екологічні питання, глобальні пандемії, економіка та розширення міжнародного права вважаються головними дипломатичними викликами. Протягом останніх двох десятиліть до цього списку додалася нова дипломатична сфера: кібердипломатія.

Традиційна дипломатія та кібердипломатія – це два взаємодоповнюючі способи, які держави використовують для вирішення проблем і викликів на міжнародній арені (табл. 1) [2]. У той час як традиційна дипломатія вирішує багато глобальних проблем, кібердипломатія зосереджується, зокрема, на кіберпросторі та кібербезпеці.

Таблиця 1

Кібердипломатія та традиційна дипломатія: порівняльний аналіз

<i>Аспект</i>	<i>Кібердипломатія</i>	<i>Традиційна дипломатія</i>
Сфера фокусу	Кіберпростір, кібербезпека, управління інтернетом	Політичні, економічні, соціальні, безпекові питання
Канали зв'язку	Віртуальні зустрічі, безпечні платформи обміну повідомленнями, кіберканали	Особисті зустрічі, офіційні дипломатичні комунікації
Фокус на технологіях	Центральна увага приділяється кібертехнологіям та їхньому впливу	Може містити обговорення питань, пов'язаних з технологіями
Проблеми безпеки	Безпосередньо вразливі до кіберзагроз під час взаємодії	Вразливий до ризиків безпеки, може не містити кіберзагрози
Багатосторонні та двосторонні підходи	Багатосторонні та двосторонні зусилля у розробці міжнародних норм	Спільне як для багатосторонніх, так і для двосторонніх підходів
Роль дипломатів	Спеціалізується на кіберпитаннях та кіберполітиці	Виконання широкого кола дипломатичних завдань
Час і швидкість	Вимагає швидкої реакції та оперативних дій	Переговори та процеси можуть зайняти деякий час

Як кібердипломатія, так і традиційна дипломатія є важливими компонентами міжнародних відносин, кожна з яких має окрему спрямованість та роль у вирішенні глобальних проблем та заохоченні міжнародної співпраці.

Кібердипломатія зараз є центральним стовпом сучасної зовнішньої політики яка впливає на дипломатичну комунікацію. В епоху, коли цифрова інфраструктура складає основу суспільства, здатність вести переговори та встановлювати норми в кіберпросторі є такою самою важливою, як і традиційні дипломатичні зусилля.

Цифрова дипломатія стосується використання цифрових комунікацій та технологій, особливо інтернету та соціальних мереж, для проведення дипломатичної діяльності та досягнення цілей зовнішньої політики. Вона охоплює широкий спектр практик, включаючи використання соціальних мереж для комунікації, проведення віртуальних зустрічей та переговорів, а також створення цифрових платформ для публічної дипломатії та культурного обміну. Термін «цифровий», що походить від двійкових цифр, розширився та охоплює різноманітні урядові та економічні стратегії, спрямовані на вирішення суспільних наслідків ІКТ. Його популярність зростала разом із дискусіями про «цифровий розрив». Такі важливі ініціативи, як «Стратегія єдиного цифрового ринку» ЄС та «цифрова дипломатія» Великої Британії, підкреслюють його важливість [3].

Класична модель дипломатії, яка передбачає взаємодію виключно держав, стає лише одним з аспектів сучасної дипломатичної діяльності. Сьогодні всім майбутнім фахівцям необхідні знання основ ведення переговорів, протоколу, особливостей співпраці з представниками різних національностей, навички збору та аналізу інформації.

У 1969 р. американські військові створили мережу ARPANET, покликану забезпечити можливість стратегічного командування та передачі інформації – на випадок радянського ядерного удару [4]. Сьогодні, через п'ятдесят сім років, прямий нащадок мережі – Інтернет – перетворився на один із стовпів технологічного розвитку та потужний інструмент глобалізації. Стрімкий розвиток цифрових технологій та їх інтеграція в дипломатичну практику зумовлюють необхідність комплексного дослідження впливу цифровізації на трансформацію дипломатичної комунікації та її наслідків для світової політики. Соціальні мережі, такі як Twitter / X, WhatsApp та Facebook, стали ключовими у публічній дипломатії, надаючи дипломатам безпрецедентні

можливості для прямого спілкування з широкою аудиторією. Водночас цифрова дипломатія створила нові виклики для міжнародної безпеки, зокрема кібератаки на дипломатичні установи та використання соціальних мереж для маніпулювання громадською думкою.

У сучасну епоху глобалізації та цифрової революції дипломатична комунікація зазнає значних змін. Стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій та поширення соціальних мереж кардинально змінюють характер взаємодії держав та інших суб'єктів міжнародних відносин. Цифровізація дипломатії відкриває нові можливості для швидкого обміну інформацією, формування громадської думки та впливу на глобальні політичні процеси. Водночас ці зміни ставлять низку викликів, пов'язаних з інформаційною безпекою, надійністю даних та етикою дипломатичної комунікації у цифровому просторі.

У контексті цих змін вивчення взаємозв'язку між цифровими технологіями та повсякденною дипломатичною практикою набуває особливої актуальності. Вагомий внесок у вивчення цього явища зробили Р. Адлер-Ніссен та К. Еггелінг [5], які детально проаналізували процес «змішаної дипломатії». Дослідники розкрили механізми взаємопроникнення та викликів цифрових технологій у повсякденній дипломатичній діяльності, що зумовило сучасні реалії дипломатичної діяльності.

Процес цифровізації, що розпочався наприкінці ХХ ст. та набув особливої інтенсивності у 2010-х і 2020-х роках, суттєво торкнувся всіх сфер суспільного життя, зокрема й дипломатії. Традиційні форми дипломатичного спілкування, що формувалися протягом століть, зазнали значних трансформацій під впливом нових технологій. Ця еволюція дипломатичної практики відбувається в контексті глобальних змін у міжнародних відносинах і потребує ретельного аналізу. Цифровізація кардинально змінила характер і швидкість дипломатичної взаємодії. Якщо раніше обмін дипломатичними нотами міг тривати тижні чи навіть місяці, то сьогодні спілкування відбувається майже миттєво. Це призвело до значного прискорення дипломатичних процесів та зміни самого характеру дипломатичної роботи. Соціальні мережі, месенджери, відеоконференції та інші цифрові платформи змінили ландшафт міждержавної комунікації. Соціальні платформи стали невід'ємною частиною сучасної дипломатичної практики, змінивши спосіб взаємодії держав, дипломатів та громадськості.

Секція: Міжнародні відносини

Дика П. Я.

Think tank як інструмент протидії інформаційним
загрозам в Україні. 75

Кислова К. О.

Еволюція дипломатії: від традиційних практик до цифрових
форм комунікацій 79

Корнейко А. М.

Анатомія загроз: приховані ризики сучасних міграційних
хвиль 83

Коротков Д. С.

М'яка сила як ресурс впливу: інструменти, показники
та сучасні практики 95

Павленко С. Б.

Вплив неурядових організацій на міжнародну політику. 100

Пастоцьук Д. О.

Еволюція міжнародного захисту прав ЛГБТ-спільнот:
від стигматизації до формування універсальних стандартів.. 104

Чабан Я. В.

Роль G7 та G20 у формуванні міжнародних відносин
в умовах розвитку ШП та цифровізації.. 110

Наукове видання

ЦИФРОВА МОДЕРНІСТЬ І ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ: НОВІ РИЗИКИ, НОВІ РАЦІОНАЛЬНОСТІ

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції
(м. Харків, 30 квітня 2026 р.)

Редактор *Т. О. Чернишова*

Підписано до друку 04.05.2026. Формат 60×84/16.
Ум. друк. арк. 6,9. Обл.-вид. арк. 6. Тираж 100 пр. Зам. № 662

ТОВ «Видавничий дім «Право»,
вул. Харківських Дивізій, 11/2, м. Харків, Україна
Для кореспонденції: а/с 822, м. Харків, 61023, Україна
Тел.: (050) 409-08-69, (067) 574-81-20
Вебсайт: <https://pravo-izdat.com.ua>
E-mail для замовників послуг: verstka@pravo-izdat.com.ua
E-mail для покупців: sales@pravo-izdat.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 8024 від 05.12.2023

Виготовлено ТОВ «Промарт Плюс»,
вул. Весніна, 12, м. Харків, 61023, Україна,
тел. (097) 445-07-79
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 8388 від 16.07.2025